

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

III. An attributa constituent essentiam Dei?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

matam: contradictoria verò in actu virtuali requirere solà distinctionem virtualem, præcedentem actum rationis; & sic verum est antecedens, quod effectus in actu requirit causam in actu, sibi tamen proportionatam: proportionata autem distinctio ad saluanda contradictoria in actu virtuali, est distinctio ipsa virtualis præcedens actum rationis: sicut proportionata distinctio ad saluanda contradictoria in actu formali, est distinctio formalis, ab actu rationis formata.

44. Ad secundum nego ultimam consequentiam: aliud quippe est, Deum cognoscere in se vnam eminentissimam perfectionem, æquipollentem multis creatis ex natura rei distinctis, quod est cognoscere in se virtualem distinctionem, aliud actu distinguere in se vnam perfectionem ab alia; quia cum in se nulla præcedat actualis distinctio, si actu distingueret vnam perfectionem ab alia, aliter videret se ipsum, atque est. Nec est eadem ratio de intellectu creato, qui quoniam nequit Deum cognoscere, ut in se est, distinguit in Deo, quæ re ipsa distincta non sunt.

45. Atqui ex his Respond. ad exempla allata: nam si termini sumantur eodem modo in antecedente, atque in consequente, hoc est vel virtualiter distincti, vel actualiter indistincti, nulla sequitur contradictio: Nam si sumantur primo modo, vera est maior, Intellectus tantum generat; voluntas tantum spirat: sed falsa minor, Intellectus est voluntas, quia ut sic Intellectus virtualiter distinguitur à voluntate: competit enim intellectui generare, & non spirare, ut virtualiter distincto à voluntate: unde non sequitur conclusio, ergo intellectus generat & non generat, sed potius generat ut intellectus, non generat ut voluntas. Si verò sumantur secundo modo, falsa est maior; quia intellectus ut indistinctus à voluntate: non solum generat, sed etiam spirat; quia ut sic non solum includit vim generandi, sed etiam spirandi: quia ut sic consideratur, ut vna virtus à parte rei existens, cui adæquatè correspondet uterque actus gignendi & spirandi. Cæterum actus Diuini ad extra terminati nequeunt inuicem prædicari, ob diuersam connotationem obiectorum: nam amor essentialiter connotat bonitatem in obiecto, odium verò malitiam: intellectio autem solum connotat intelligibilitatem in obiecto, quæ tam reperitur in obiecto bono, quam in obiecto malo. Lege Dur. in 1. d. 2. q. 2. nu. 13. Argent. d. 6. q. 1. ad 4.

46. Ex dictis soluitur 1. Cur intellectio in Deo à parte rei non sit actu prior volitione, cum hæc suapte natura supponat illam: quia nimirum actu præcedere volitionem, non est de quidditate intellectiois ut sic, sed limitatæ ad esse intellectiois tantum: intellectio autem Diuina, quoniam non limitatur ad esse intellectiois tantum, nulla est ipsius ad actum volitionis actualis præcessio, sed tantum virtualis, ratione cuius postulat à nobis concipi prior ratione, quam volitio. Lege Richard. in 1. dist. 2. art. 1. q. 4.

47. 2. Soluitur, quo pacto vnum attributum demonstratur per aliud, cum demonstras debeat esse notius, & prius demonstrabili: quoniam cum demonstratio fiat intellectui nostro, qui res non concipit, ut sunt in se, sed ut sibi innotescunt per effectus, potest idem per vnum effectum esse notius sibi secundum vnam perfectionem, quam secundum aliam, virtualiter tantum distinctam, & sic vnam inferre ex alia; quia non repugnat idem quoad nos esse notius se ipso, penes diuersas perfectiones virtualiter distinctas; repugnat autem quoad se, quo pacto nullum attributum Diuinum est altero notius. Et ad hominem contra Scotum, intellectualitas demonstratur de essentia Dei per spiritualitatem, cum tamen utraq; in sententia ipsius sit de essentia Dei. Lege Ferrar. 1. contra gentes. c. 25.

48. 3. Saluatur, qua ratione omnia attributa possint esse vna formalitas, etiam si diuersas habeant definitiones: quia nimirum non semper diuersa definitio arguit diuersam formalitatem distinctam actu, sed virtute: ut patet, si vellet Scotus definire intellectualitatem, & essentiam. Cuius ratio est, quia sepe res definiuntur, prout à nobis inadæquatè concipiuntur. Vnde semper negandum est, attributa Diuina, diuersas re ipsa habere definitiones, sed vnam tantum actu, multiplicem virtute.

49. 4. Cur nomina, quæ de Deo dicuntur, non sint Synonyma, esto significant eandem indiuisibilem rem: quia videlicet non significant illam secundum eandem formalitatem conceptus, cui nomina ipsa immediatè respondent; sunt enim nomina signa earum, quæ sunt in anima passionum; & quia Deum in hac vitâ per varios conceptus exprimimus, per varia etiam nomina significamus. Confirmatur, quia definitio & definitum, essentia & intellectualitas Diuina, & etiam in sententia Scoti significant eandem formalitatem rei, cum tamen Synonyma non sint. Lege sanctum Thomam 1. parte quæst. 13. artic. 4.

50. 5. Saluatur, quâ ratione à PP. Diuina attributa dicantur æqualia, cum nil sit æquale sibi: dicuntur autem æqualia fundamentaliter, quia quod re ipsa est vnum, est etiam reliqua omnia, quia vnum quodque includit formaliter omnia, quæ in Deo sunt.

SECTIO III.

An attributa constituent essentiam Dei?

51. **N**ON hoc ipso, quod aliquid est idem à parte rei cum alio, est illi essentialiter: Nam relationes sunt idem à parte rei cum natura Diuina, quas tamen non omnes putant esse de essentia Deitatis: Contra verò, non eò ipso, quod attributa distinguun-

Scotus.

Ferrarius.

S. Thomas.

Durandus.
Argentinas.

Richardus.

tur inter se, sequitur illa non esse de essentia Dei; nam gradus Metaphysici, in multorum opinione, distinguuntur inter se, & tamen essentiam constituunt. Diuersa igitur est quaestio, an attributa sint idem a parte rei cum essentia, vel distinguantur inter se, & an essentiam constituent. Quoniam ex alio capite attributa in sententia Scoti non sunt de essentia naturae Diuinæ, eò quòd illa non solum distinguantur inter se, sed etiam ab essentia: distinctio autem vnius ab alio supponit iam constitutum vnum & aliud. Vnde hoc ipso quod attributa distinguuntur ab essentia, supponunt illam iam constitutam in se. Sit igitur,

PRIMA Sententia Scoti in 1. dist. 8. qu. 4. §. ad quantum, & quodlibeto 1. qu. 1. §. de primo, & §. de altero, Rubionis in 1. dist. 3. qu. 1. a. 2. & dist. 8. qu. 3. concl. 3. & 4. & reliquorum Scotistarum, Fasoli in 1. p. qu. 4. art. 2. dubit. 1. Negantium. 1. quia id PP. insinuat, qui modò attributa appellant proprietates essentiae, modò ab essentia excludunt, docentque illa circumstare tantum essentiam: modò vocant illa qualitates, & quasi accidentia naturae. Lege Nyssenum libro de S. Trinit. & Damasc. lib. 1. Fidei c. 4.

52. 2. Probat Scotus: quia id quod constituit essentiam Dei, est ratio prima: nullum autem attributum est ratio prima: ergo nullum attributum constituit essentiam Dei. Minor elucet, quoniam omne attributum supponit rationem priorem se, in qua fundetur, eamque denominat: est enim attributum, forma denominans, quae essentialiter supponit subiectum denominandum. Maior probatur: nam essentia est ratio, quae primò res constituitur in se, & distinguitur ab omni alio: sed haec est sola ratio prima, nam quævis ratio secunda supponit rem constitutam per aliam rationem priorem. Confirmatur: quia essentia Diuina concipitur ad instar essentiae creatae; sed haec constituitur per solam rationem primam; ergo & illa. Distinguit igitur Scotus in Deo duplices perfectiones, alias substantiales praesuppositas, alias attributales praesupponentes. Primas ait includere totam perfectionem substantiae possibilis, vltimò actuatae per existentiam, per easque docet, constitui Deum in ratione Deitatis formaliter: atque hoc modo saluat, quo pacto Deus ex Damasc. sit pelagus substantiae infinitum & interminatum, quia per hanc rationem Deus est infinitus, & illimitatus intra totam latitudinem substantiae possibilis. Secundas verò affirmat, excludi formaliter ab essentia, eique solum identificari realiter.

53. 3. Probat: quia volituum, ex natura sua, est posterius & ignobilius intellectui; ergo non potest ingredi formalem constitutionem naturae intellectualis. Anteced. constat; tum quia volituum est inclinatio ad bonum praecognitum; ergo praesupponit intellectum. Tum quia non pertinet ad gradum intellectum, ut intrinseca pars ipsius, sed ut proprietas consequens: igitur est ignobilius.

Consequentia probatur, quia non potest constitui illud ut genus; nam hoc praesupponitur ad gradum differentialem; volituum autem non supponitur, sed consequitur ad intellectum; nec ut differentia, tum quia haec non debet aequè latè patere ac genus: volituum autem aequè latè patet, atque intellectum; tum quia differentia cum actuet & determinet gradum superiorem, est illo perfectior; Nam eò ens est perfectius, quò actualius & magis determinatum: volituum autem est imperfectius intellectu. Tum quia, si volituum suapte natura consequitur intellectum, ut quod exigitur ab illo, non potest esse essentialis differentia illius; quia differentia supponit quidem genus, non tamè fuit ex illo, alioqui non esset differentia sed proprium. Confirmatur 1. quia licet in Deo omnia sint vnum, habemus tamen a parte rei fundamentum concipiendi vnum prius alio: essentia autem constitui debet per prius, non per posterius. Vnde si tales rationes essent a parte rei distinctae, vna esset prior alia; ergo etiam si a parte rei non sint distinctae, debemus vnam cum fundamento in re concipere priorem alia, & per eam concipere essentiam constitutam. Confirmatur 2. quia haec sententia facilius assignat discrimen inter generationem Verbi, & processionem Spiritus sancti, ut in materia de Trinitate infra patebit.

54. 2. Sententia Magistri in 1. dist. 8. cap. vlt. & dist. 45. litera C. Altiſiod. lib. 1. c. 3. qu. 8. Alensis 1. p. qu. 51. memb. 1. art. 1. Durandi in 1. dist. 2. qu. 2. nu. 7. Egidij distinct. 8. parte 2. qu. 1. Aureoli p. 3. art. 2. & 6. & dist. 45. art. 3. proposit. 3. Ariminenſis qu. 2. art. 3. Capreoli qu. 4. art. 2. ad 6. 11. & 14. Aureoli, Maioris quæst. 1. Argent. dist. 6. qu. 1. art. 2. ad 2. & 8. Baconi dist. 2. qu. 1. art. 1. conclusione secunda. Gabrielis distinct. 2. qu. 1. art. 2. Ferrarien. 1. Contra c. 22. §. sed notandum, & cap. 14. §. dicitur ergo. & c. 25. §. ad huius evidentiam, & cap. 21. §. consideranti, Caiet. de ente & essentia qu. 11. & 1. p. qu. 7. art. 2. Soti in 4. dist. 49. qu. 3. art. 3. post secundam conclus. Bannez p. 1. qu. 28. a. 2. dubio. 3. Zumel. qu. 28. art. 2. disput. 8. Molinae disp. 4. Vasq. disp. 119. c. 3. Suarez lib. 1. de attributis ca. 11. Gillij lib. 2. tract. 1. cap. 6. Gonzalez. qu. 12. a. 8. affirmantium. Quæ sententia verior est & amplectenda.

55. Quam probo 1. Ex PP. Ansel. in Monologio c. 15. si quaratur, inquit, quid sit ipsa summa natura, quid verius responderetur quam Iustitia? Docetque quòd cum dicitur, insus Deus, non qualis, sed quid sit, ostenditur. Quod de quolibet alio attributo dici, concludit in fine capituli; & cap. 16. affirmat, quidquid de Deo dicitur, essentialiter dici, ipsamque Dei substantiam essentialiter esse, quidquid est. Vbi sic concludit: Nihil dicitur, quòd de eius essentia verè dicitur, in eo quòd qualis, vel quanta, sed in eo quòd quid sit. Et ut aperte ostendat, se loqui de prædicatione essentiali, & non identica, docet omnia quæ in Deo sunt, prædicari in Quid & essentialiter de Deo, non modò

secundum

Scotus.

Rubio.

Fasolus.
Patres.

Nyssen.
Damascen.
Scotus.

Scotus.

Damascen.

Magister.
Altiſiodorenſis.
Alensis.
Durandus.
Egidius.
Aureolus.
Ariminen.
Capreolus.
Maior.
Argentinas.
Baconus.
Gabriel.
Ferrariens.

Caietanus.
Sotus.
Bannez.
Zumel.
Molina.
Vasquez.
Suarez.
Gillius.
Gonzalez.
Anselmus.

August.

secundum rem, sed etiam secundum considerationem: *Quemadmodum*, inquit, *unum est, quiddam essentialiter de summa substantia dicitur: ita ipsa uno modo, una consideratione est, quiddam est essentialiter*. Quo quid expressius pro nostra sententia? August. 13. de Trinit. c. 6. *Deus inquit, sua ipse Sapientia est, quia non est aliud Sapientia eius, aliud essentia: cui hoc est esse, quod Sapientem esse. Et lib. 7. cap. 1. Non alio magnus, alio Deus, sed eo magnus, quo Deus: quia non aliud illi est magnum esse, aliud Deum esse: & cap. 6. Hoc illi est esse, quod Deum esse, quod magnum, quod bonum esse.*

August.

Aureolus.

56. Respondent Aduersarij, Patres aut loqui in sensu identico, aut sumere essentiam pro substantia, condistincta tantum ab accidente: aut terminum essentialiter accipere ut condistinctum tantum a notionali. Sed contra primum: tum quia in eo sensu dicuntur attributa a PP. Deo conuenire, in quo illi conuenit ipsum esse: esse autem, etiam per aduersarios, conuenit Deo formaliter, & non tantum identice; ergo & attributa. Tum quia nil potest in Quid, & infrecto predicari, nisi quod formaliter inest; nam predicari in Quid, est predicari in primo modo dicendi per se, in quo predicatum est de formali ratione subiecti. Tum quia terminum, *Eo & Quo*, per omnes, important rationem formalem: unde August. 7. de Trinit. c. 6. *Non eo*, inquit, *Deus, quo Pater; e tamen Deus quo magnus, quo bonus, &c.* quia nimirum Paternitas non est ita formalis ratio essendi Deo, ac bonitas, magnitudo &c. Tum quia, ut recte notat Aureolus citatus, per predicationes abstractas denotatur quidditas rei, ut cum dicitur, verum est sua veritas: Sed PP. attributa predicant de Deo in abstracto, ut quod Deus sit sua Sapientia, Iustitia, &c.

S. Thomas

57. Contra secundum & tertium, quia PP. non solum docent, ea predicari essentialiter, sed etiam in Quid; quod non solum distinguitur contra modum predicandi accidentaliter, & notionaliter, sed etiam contra identicum. Idem colligitur ex alio modo loquendi Patrum, quo docent quiddam in Deo esse, Deum esse. Porro si qua ratio in Deo esset, quæ Deum formaliter non constitueret, non participaret ipsam formalem rationem Deitatis, atque adeo non posset dici Deus formaliter, sed passio aut proprietas Dei.

58. Secundò. Probo auctoritate S. Doctoris, quem aduersarij censent stare pro ipsorum sententia: tum quia id euidenter deducitur ex eius doctrina. Etenim 1. contra Gent. cap. 21. & 1. p. q. 3. art. 4. docet, nihil in Deo esse, quod non sit sua quidditas, & essentia, & in ipsius definitionem non caderet, si definibilis esset: si autem attributa non essent de quidditate & essentia Dei, aliquid in Deo esset, quod non esset ipsius quidditas & essentia: & c. 28. affirmat, Deum esse totum suum esse: ergo quiddam in Deo est, quidditas ipsius est. Consequentia constat, nam esse est quidditatum Deo: ergo si Deus est totum suum esse, quodlibet esse, quod in Deo est,

ipsius quidditatem integrat. Igitur attributa quæ sunt in Deo, integrant quidditatem Dei.

S. Thomas.

59. Dices Integrare in ratione esse, non in ratione talis, vel talis esse. Sed contra, quia sumit esse hic S. Thomas, ut comprehendit vniuersaliter omne esse, nempe tale, a quo totaliter excluditur omnis defectus essendi: ergo ut comprehendit quodlibet particulare esse, alioqui non esset tale, a quo totaliter excluderetur omnis defectus essendi, quia non excluderetur defectus talis esse attributorum. Quapropter Ferrar. cap. 25. §. *Ad cuius euidentiam*, negat, posse de Deo perfectam demonstrationem fieri, nisi per effectum, eod quod Deitatis vna sit ratio: *Nam omnia*, inquit, *que in ipso sunt, de ipsius ratione sunt: unde non relinquatur ratio pertinet ad ipsius quidditatem, & ratio pertinet ad passionem, ut vna demonstretur, alia sit demonstrationis medium.*

Ferrariens.

60. Tum quia expresse docet de singulis attributis: de Bonitate ca. 38. *Deus non tantum, inquit, est bonus, sed sua bonitas, & per essentiam seu essentialiter bonus.* De Intellectu & Intellectione. c. 45. *Intelligere*, inquit, *Dei est essentia Dei: & rationem assignat: quia quiddam in Deo est, Divina essentia est, & diuinum esse, est ipse Deus; nam Deus est sua essentia, & suum esse: quæ ratio vniuersaliter probat de quouis attributo.* De voluntate, & volitione c. 73. *Voluntas*, inquit, *Dei, est ipsa essentia Dei: & velle Dei non minus, quam ipsius intelligere, est ipsum esse Dei.* Unde nullus relinquatur explicandi locus de sensu identico, cum expresse affirmet, ita velle esse de essentia Dei, sicut Intelligere, quod tantum Aduersarij censent in sententia S. Doctoris esse de quidditate Dei. Et ratio, quam affert, est vtrique communis, quia nimirum vtrumque est in Deo, quiddam autem est in Deo, est ipsa essentia Dei. De Virtute c. 92. *Virtus*, inquit, *in Deo non est aliquis habitus, sed eius essentia.* De Vita cap. 98. *Deus est suum viuere, & sua vita.* De Beatitudine cap. 101. *Deus est sua beatitudo, & beatitudo est ipsius essentia.* De Potentialib. 2. cap. 8. *Deus est sua potentia, ipsa que essentia Dei, est eius actiua virtus.* Confirmatur, nam 1. p. q. 13. ar. 6. docet, omnia nomina, quæ de Deo predicantur, essentialiter predicari: sed nomina, quæ de Deo dicuntur, imposita sunt ad exprimenda varia attributa Dei: unde Patres de Diuinis attributis disputant sub titulo Diuinorum nominum, ut constat de S. Dionysio, qui integrum librum composuit de Diuinis nominibus, sub quibus explicat varia attributa Dei.

Dionysius.

61. Tertiò probatur rationibus, prima sit ab absurdo: quia sequeretur, attributa in Deo esse accidentia Metaphysica: consequens est absurdum; ergo & antecedens. Sequelam probo; Nam accidens Metaphysicum est illud, quod est extra constitutionem essentiae, vel personæ, quamvis re ipsa identificetur cum substantia rei: ut constat de multis rationibus identificatis cum substantia rei creatæ, quæ quia rei essentiam non constituunt, dicuntur accidentia illius. Nec satisfacit quis dicendo, essentiam Diuinam essentialiter in-

cludere identificationem attributorum. Nam etiam substantię creatę essentialiter includunt identificationem suorum accidentium Metaphysicorum, ut essentia creata identificationem proprię existentię, & potentiarum, posito quod hæc à parte rei identificentur, cum essentia. Minorem probo, quia non solum debet re ipsa, sed etiam per intellectum ratio accidentis à Deo remoueri, cum repugnet actui puro; cuius ratio in eo formaliter consistit, ut nulla perfectio ei adueniat, vel aduenire concipiatur: hoc ipso autem, quod attributa non constituerent essentiam, conciperentur aduenire essentię, ab eaque formaliter excludi.

62. SECUNDA Ratio à priori fit: quoniam Deus est ens illimitatum in omni genere perfectionis possibilis; ergo continere debet omnes perfectiones, non modò identicè, sed etiam formaliter. Antecedens constat, aliqui non esset, quò maius excellentiusque excogitari non potest. Consequentiam probo: quia si Deus in sua essentia non includeret omnes perfectiones formaliter, limitaretur in ipso conceptu formali essentię, quia in eo non includeret omnem perfectionem possibilem; siquidem ab eo excluderet perfectiones attributales. Nec sufficit illas continere identicè: Nam Deus, quā Deus est, est Ens illimitatum, & quò maius excogitari non potest: sed Deus, ut Deus reduplicat tantū essentialia Deitatis; sicut homo ut homo essentialia hominis, excludens formaliter quicquid non est essentialiter homo. Igitur si attributa excluderentur à formali conceptu Deitatis, excluderentur à Deo ut Deo: Vnde Deus ut Deus non esset totum & vniuersale esse, sed pars tantum esse, nempe esse essentię, excludentis formaliter esse attributorum.

63. Neque mihi obijcias esse relatiuum: Nam hoc etiam, ut suo loco dicemus, continetur in formali conceptu Deitatis. Confirmatur. Nam opposita opinio non cohæret cum vnitatem formali omnium Diuinarum perfectionum, quam omnes contra Scotum defendimus. Etenim si vna perfectio ex natura rei excluditur ab alia, ut aduersarij docent, ex natura rei vna non est formaliter alia. ergo tollitur à parte rei vnitatis formalis omnium Diuinarum perfectionum. Quam vnitatem formalem nobiscum contra Scotum aduersarij se defendere profitentur. Nam apud Scotum idem est, vnam perfectionem non includi formaliter in alia, atque non includi essentialiter in alia, ut expressè docet in primo distinct. 8. quæst. 4. §. ad quartum. *Includere, inquit, formaliter, est includere aliquid in ratione sua essentiali: ita ut quod si definitio includentis assignaretur, inclusum esset definitio, vel pars definitionis: hæc ille, quo nil apertius contra aduersarios.*

64. Obijcias primò: Essentia Diuina est obiectum intellectus & volitionis Diuine: sed obiectum præcedit actum; ergo essentia Diuina in ratione essentię, supponitur constituta ante intellectum & volitionem: ergo in-

tellectio & volitio non constituunt essentiam, sed supponunt illam iam constitutam. Secundò quod denominatiuè prædicatur, non est de essentia: attributa denominatiuè prædicantur de Deo, dicitur enim Deus sapiens, iustus, &c. ergo non sunt de essentia. Tertiò: Hæc sententia tollit attributa à Deo cum ponat illa constituere formaliter essentiam Dei, quod autem essentiam constituit, attributum esse non potest, quia attributum supponit essentiam constitutam.

65. Resp. Ad primum, Diuinam intellectum considerari dupliciter, vno modo ut directè terminatam ad essentiam, tanquam ad obiectum primarium; alio modo ut reflexè terminatam ad se ipsam; cum enim intellectio Diuina sit infinitè perfecta & immaterialis, non solum est directè expressiua obiecti, sed etiam sui met ipsius. Primo modo supponit essentiam inadquatè tantum constitutam, quia ut sic essentia concipitur ratione distincta ab intellectu: in quo sensu concedenda est maior de essentia inadquatè, non autem adquatè constituta. Secundo verò modo, quia includit se ipsam, ut obiectum sui met ipsius reflexè cognoscentis, supponit essentiam perfectè constitutam: in quo sensu neganda est minor, quia in hoc sensu cognitio ipsa includitur in obiecto eiusdemmet cognitionis reflexè cognoscentis. Idem dicitur de volitione.

66. Ad Secundum distinguenda est Maior, de eo quod denominatiuè prædicatur secundum rem, non autem secundum modum significandi: attributa autem non prædicantur denominatiuè de Deo secundum rem, sed secundum modum tantum significandi: sicut prædicantur differentię essentialis de suis speciebus.

67. Ad Tertium distingo assumptum: tollit hæc sententia attributa, ut passiones fluentes ab essentia Dei; & concedo, quia hæc foret imperfectio in Deo: tollit attributa, ut rationes essentialis, implicitè supponentes alias rationes essentialis implicitas in quo sensu loquuntur PP. cum de attributis loquuntur, & nego.

98. Ad Primum primæ, Resp. primò PP. loqui de essentia, non prout est in se, sed prout concipitur à nobis per analogiam ad creatura. *Lege Agidius in 1. Dist. 22. quæst. 3. in fine, S. Tho. q. 7. de potentia art. 5. ad 1. Capreol. in 1. Dist. 8. q. 4. art. 2. ad 2. Secundò loqui PP. de attributis Diuinis secundum rationes explicitas, secundum quas facilius à nobis concipi possunt, quia secundum has rationes explicitas conueniunt cum perfectionibus creatis: non autem eos loqui secundum rationes implicitas, quæ nobis occultiores sunt. lege Damasc.*

69. Ad Secundum distingo maiorem: quod constituit essentiam, est ratio prima secundum explicitam dumtaxat perfectionem, quam dicit, & nego; est ratio prima secundum perfectionem explicitam & implicitam quam essentialiter importat, & concedo. Vnde ad

mino-

Scotus.

Agidius.
S. Thomas.
Capreolus

Damasc.

minorem, concedo nullum attributum esse rationem primam secundum perfectionem explicitam, esse tamen rationem primam, secundum perfectiones implicitas, quas essentialiter importat; quod satis est ad constitutionem essentialem: animal enim implicitè tantum includit gradus superiores substantiæ corporis, viventis, cum tamen omnes sint de essentia ipsius. Ad probationem maioris distinguenda est minor: ratio constituens essentiam est sola ratio prima secundum perfectionem explicitè tantum conceptam, nego: est ratio prima secundum omnes perfectiones essentialiter importatas, concedo. Ad Confir. dispar est ratio de creatura, cuius quia non omnis ratio propter finitudinem & limitationem implicitè saltem includit reliquas, constitui potest per rationem primam, non includentem reliquas.

70. Ad Tertium Concedo, volituum in Deo esse posterius intellectivo secundum rationem explicitam; nego tamen esse posterius secundum rationem implicitam, secundum quā includitur in ipso intellectu: quemadmodum etiam intellectio, secundum rationem explicitam est posterior natura, & tamen per aduersarios constituit essentialiter illam. Nego autem volituum non pertinere ad completum gradum intellectui, quia intellectuum adæquatè sumptum, dicit utramque perfectionem; vel radicaliter & in potentia, ut in creaturis; vel formaliter & in actu, ut in Deo. Ceterum Attributa constituunt essentiam, non ut genus vel differentia; quia hæc dicunt determinabilitatem & determinatiuitatem: neque ut partes virtuales integrantes, ut placet Ariminensi: quia de ratione partium est, ut saltem in esse obiectiuo sese mutuo perfectè excludant: in Deo autem ob summam simplicitatem & illimitationem non datur perfectæ exclusio obiectiua vnius perfectionis ab alia; sed constituunt illam per modum includentis & inclusi; siue rationis explicitæ & implicitæ: ad eum modum, quod rationes ultimæ constituunt summa genera, non per modum differentiæ, aut partis; quia illæ non perfectè præscindunt à ratione superiore, cum qua constituunt summum genus, sed per modum includentis & inclusi, seu rationis explicitæ & implicitæ: ut perfectas constituit cum ente supremum genus substantiæ, tanquam ratio includens ens, & inclusa in ente. Eodem modo Attributa constituunt essentiam diuinam, ut rationes ultimæ includentes essentiam, & vicissim inclusæ in essentia: Attributa enim includunt essentiam ab eaque vicissim includuntur. Cuius ratio est, quoniam ea constitutio concipienda est in Deo, quæ minorem importat distinctionem, atque adeo maiorem unitatem & simplicitatem; cum in Deo summa concedenda sit unitas atque simplicitas: talis est prædicta constitutio, ergo.

71. Ad Primam Confirmationem. Fundamentum quod habemus concipiendi in Deo unam rationem priorem alia, totum esse per

Analogiam ad creatura, ex quibus non licet argumentari ad diuina secundum se. Ad probationem dico, si tales rationes in Deo essent distinctæ, rectè sequi, eas non fore de conceptu formali essentię; quia tunc Deus non esset actus purus & illimitatus in omni genere perfectionis possibilis in sua ratione essentiali. Ad secundam Confirmationem, infra in materia de Trinitate assignabimus discrimen inter generationem Verbi, & processionem Spiritus sancti.

SECTIO IV.

Quodnam sit formale constitutum Deitatis?

72. PRIMA Sententia Scoti quodlib. 1. q. 1. §. de altero, Albertini Corollario

Scotus. Albertinus.

14. ex prædicamento ad aliquid difficultate 2. dubit. secunda. Afferentium formale constitutum Deitatis esse intellectuum, quatenus dicit substantialem gradum vitæ. Probat primò Scotus ex August. 15. de Trinit. cap. 5. affirmante ipsam essentiam Dei esse vitam, non qualis, inquit, inest plantis & brutis, sed quæ omnia intelligit; & lib. 6. cap. ultimo appellat Deum primam ac summam vitam; primum ac summum intellectuum, cui idem est esse, viuere, & intelligere. Secundò Deus est natura intellectualis: ergo formale constitutum ipsius est intellectualitas. Consequentia constat, nam constitutum formale rei, est ultimus gradus essentialis ipsius; hic autem in natura intellectuali, est intellectualitas, non ipsum intelligere actuale, nam hoc est perfectio secunda supponens primam. Addunt alij, formale constitutum Dei esse intellectuum & volituum simul, nam utrumque est de conceptu formali naturæ intellectualis.

August.

73. SECUNDA sententia Fasoli qu. 4. a. 2. dubit. 7. & aliorum afferentium, formale constitutum Deitatis esse ipsam intellectiōnem actualem. Fundamentum est: quia natura Diuina est essentialiter viuens; ergo constitui debet per gradum perfectissimæ vitæ, hic autem est ipsa vita intellectiua actualis. Antecedens cum consequentia constat, nam formale constitutum desumendum est ex suprema perfectione rei, cum sit radix omnium proprietatum. Minor subsumpta probatur: tum quia, inter perfectiones substantiales Deo conuenientes nulla perfectior est intellectuali; quia hæc & reliquos gradus substantiales in Deo præsupponit, & est adæquata ratio, quæ ei attributa omnia conueniant. Tum quia ex Aug. 14. de Trin. cap. 8. Et S. Tho. pluribus in locis, solæ creaturæ rationales sunt ad imaginem Dei, eò quod solæ eam imitantur Deum, secundum gradum intellectui. Porro imago assimilationem postulat secundum differentiam specificam.

Fasolus.

August. S. Thomas.

74. Quod